

Nr 116.

Av herr **Hage**, om bidrag till verksamheten vid folksanatorierna.

Vid Norrbottens läns landstings senaste sammanträde beslöt landstinget bl. a. att ingå till Kungl. Maj:t med en framställning med anledning därav, att jubileumssanatorierna i samråd med Kungl. Maj:t beslutat höja vårdavgifterna vid nämnda sanatorier. Då denna fråga kommer igen i statsverkspropositionen på det sätt, att Kungl. Maj:t beklagligtvis föreslår ett minskat statsanslag för folksanatorierna, alltså för bekämpande av den förödande folksjukdomen tuberkulos, må det tillåtas att här referera landstingets uttalande, i vilket en del synpunkter förekomma, vilka torde vara av den betydelse, att de i hög grad motivera, att statsanslaget till nämnda anstalter sättes till ett högre belopp, varom framställning i denna motion kommer att göras.

I nämnda inlaga från landstinget framhålles bl. a. följande:

Den åtgärd av statsmakterna, som i denna framställning beröres, måste anses vara synnerligen betänklig. I verkligheten innebär densamma ett betydligt fördyrande av vårdkostnaderna för lungsjuka, då det gäller enskilda patienter och sådana, för vilka samhället erlägger vårdavgifterna. I det senare fallet innebär åtgärden ökad tunga för landstingen, särskilt Norrbottens läns, alldenstund lungsoten här vunnit en utbredning, som är större än inom någon annan del av landet. Landstinget och kommunerna inom Norrbotten ha också tvingats taga på sig betydande bördor för nämnda ändamål, ehuru vårdplatserna med hänsyn till lungsotens utbredning hittills varit otillräckliga. Det har emellertid stått klart för landstinget, att det icke kunnat genom att sätta höga vårdavgifter söka återfå större eller mindre del av kost-

naderna för anläggning och drift av tuberkulosanstalterna. Det bör följaktligen under sådana förhållanden vara en naturlig sak, att de genom kärleksgåvor tillkomna jubileumssanatorierna icke heller böra höja sina vårdavgifter till den grad, att de bliva till olidlig tunga för sådana landstingsområden, som själva för dessa ändamål äro mycket hårt betungade.

Landstinget anser sig böra påpeka ovan nämnda förhållande. Landstinget har sig visserligen bekant, att jubileumsfondens ekonomiska ställning nödvändiggjort vissa höjningar av vårdavgifterna, men landstinget anser, att det legat närmare till hands att öka statens anslag till jubileumssanatorierna än att överföra ökade utgifter till landstingen, isynnerhet som en sådan åtgärd skulle stå mera i överensstämmelse med den skattepolitik, som under de senare åren inletts och som syftar till att utjämna skattebördorna inom landet.

Ett insläende på denna väg, som av landstinget förordades, motiveras även därav, att det måste vara i högsta grad ett statsintresse att bekämpa tuberkulosen. Från denna utgångspunkt måste det väcka stora betänkligheter, att avgifterna höjts för de kategorier av inkomsttagare, vilka i ekonomisk ställning ligga över dem, vilkas vårdkostnader i första hand betalas av kommunernas fattigvård. En sådan anordning kan knappast resultera i något annat än minskade möjligheter till tuberkulosens bekämpande, då större delen av dem, som beröras av denna höjning, efter vad som redan förspörjes, tvingas att vända sig från jubileumsfondens sanatorier till länsanstalter, där en ökad trängsel alltså kan befaras resulterande i en ytterligare förlängning av väntetiden och därmed försämrade möjligheter till bekämpande av sjukdomsfallen i deras första mera botbara stadium.

Landstinget, som hade sig bekant, att denna fråga även berörts i riksdagen i interpellation, varvid betänkligheter mot den föreslagna förhöjningen även framförts, ansåg att densamma var särskilt för det av tuberkulosen hårt tyngda Norrbotten av stor betydelse.

De synpunkter, som i denna framställning framförts, skulle egentligen motivera, att en motion nu framfördes, syftande till att åstadkomma en återgång till de gamla bestämmelserna rörande avgifterna vid jubileumsfondens sanatorier. Då emellertid möjlighet ej torde finnas

att nu åstadkomma ett så stort statsanslag, att en sådan åtgärd vore möjlig, torde det vara nödvändigt att för tillfället uppgiva en sådan tanke under förhoppning, att den ekonomiska situationen må kunna så småningom bliva sådan, att en sådan återgång kan bliva möjlig.

Emellertid har överstyrelsen för jubileumsfonden ifrågasatt att åtminstone i någon mån åstadkomma en nedsättning av avgifterna, och har styrelsen på grund därav begärt ett statsanslag av 500.000 kronor för budgetåret 1923—1924. Departementschefen har emellertid nedprutat detta anslag till 300,000 kronor. Man torde alldeles bestämt kunna våga det påståendet, att nedsättandet av anslaget till ett så ringa belopp kommer att definitivt förhindra en ifrågasatt sänkning av avgifterna. En sådan sänkning skulle säkerligen vara väl motiverad även med hänsyn därtill, att, med den allmänna lönenivåns nedgång, svårigheterna att betala de högre avgifterna komme att bli allt större även för de inkomstkategorier, som ligga något över de rent obemedlade, vars avgifter i sista hand betalas av landstingen. I övrigt torde man kunna våga det påståendet, att botandet av tuberkulosen är ett så stort statsintresse, att det allmänna helst borde taga på sig *hela* eller åtminstone större delen av kostnaden för detta ändamål, i synnerhet som detta skett med avseende på en annan grupp av sjukdomar, vilkas bekämpande ansetts vara av så vital betydelse för samhället, att det allmänna där ansett sig böra taga på sig det ekonomiska ansvaret.

Men om detta eller en utveckling i dylik riktning nu ej kan åstadkommas, så bör man åtminstone kunna åstadkomma, att anslaget ej nedprutas till det låga belopp, som ifrågasättes i statsverkspropositionen. Att detta belopp är i förhållande till det föreliggande behovet synnerligen lågt och stänger möjligheterna för att under budgetåret åstadkomma någon nedsättning av avgifterna, torde framgå redan därav, att anslaget för första halvåret 1923 är samma summa 300,000 kronor samt att statsanslaget för 1920 varit uppe i 1,421,000 kronor. En höjning av anslaget till det belopp 500,000 kronor, som av överstyrelsen för jubileumsfonden föreslagits, torde därför vara väl motiverad.

Nu framgår det visserligen av departementschefens motivering, att den föreslagna nedprutningen på denna punkt så väl som på en hel del andra är föranledd av statens nuvarande ekonomiska svårigheter. Det torde dock kunna antagas, att en höjning med ett belopp av 200,000

kronor är något som är överkomligt. Dessutom gäller det här ett anslag för bekämpande av en fiende, som hotar att ödelägga stora delar av vårt land. Den som representerar en landsända, där denna folksjukdoms framfart ingiver de allvarligaste farhågor och bekymmer, kan ej vara med om att utan protest medverka till sådana inbesparingar i budgeten, som beröra kampen mot sjukdomen ifråga och som kunna resultera i även den allra minsta nedsättning i effektiviteten i den pågående kampen mot den förödande sjukdomen.

Med hänsyn till denna motivering och under uttalande av den uppfattningen, att ett eventuellt bifall till motionen bör innebära en förpliktelse för överstyrelsen för jubileumsfondens sanatorier att med lämpliga belopp nedsätta avgifterna hemställas alltså,

att riksdagen måtte såsom bidrag till upprätthållande av verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade folksanatorierna, att användas i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av kronor 500,000.

Stockholm den 21 januari 1923.

Ernst Hage.
